

Viziune și principii de dezvoltare a politicii forestiere din România 2020-2030

Sinteza documentului de viziune elaborat în cadrul proiectului "Dezvoltarea politicii forestiere din România", implementat de Universitatea "Ștefan cel Mare" Suceava.

Versiunea integrală a documentului este disponibilă la:

<http://silvic.usv.ro/dpfr/rezultate.php>

Argument

România are o politică forestieră bazată pe o lungă tradiție în stabilirea și implementarea principiilor gestionării durabile a resurselor forestiere. Acest lucru s-a concretizat într-un **regim silvic riguros**, cu o temeinică fundamentare științifică și tehnică, **creat să funcționeze eficient în condițiile proprietății etatice** asupra sectorului național. În contextul schimbărilor instituționale majore care au avut loc în sectorul forestier, prin retrocedarea pădurilor și privatizarea sectoarelor de administrație silvică și de exploatare și industrializare a lemnului, acest sistem nu a mai avut eficiența scontată. Neadaptarea politicii forestiere la contextul socio-politic actual are ca efect o evidentă tensiune socială, implicând toate grupurile interesate și afectate de gestionarea pădurilor: proprietari privați, administrație silvică de stat și privată, firme de exploatare și industrializare, organizații de protecția mediului, societatea civilă etc.

Lipsa unei viziuni naționale și unitare de gestionare durabilă a pădurilor, care să fie implementată într-un cadru strategic asumat și realist, reprezintă **principalul risc sistemic pentru sectorul forestier**. Această lipsă de viziune este reflectată într-o incoerență a politicii forestiere, chiar inevitabilă în condițiile în care, începând cu 2007, mandatele secretarilor de stat răspunzători de domeniul pădurilor rareori au depășit un an.

Ca răspuns la această stare de fapt, sub coordonarea unei universități, a fost creat un grup de lucru care a urmărit implicarea organizațiilor din sectorul forestier și a unor experți pentru formularea unor principii de dezvoltare a unei noi politici forestiere. Rezultatul este un **document de viziune** care propune regândirea sistemului legislativ privitor la sectorul forestier, **plecând de la un set de principii** adaptat condițiilor socio-economice actuale și modului în care societatea percepe problematica gestionării pădurilor.

Finalitatea unui asemenea demers presupune identificarea, printr-o comunicare eficientă și constructivă între toate părțile interesate, a **directiilor specifice de acțiune** de integrat într-o abordare legislativă nouă care să se constituie într-un sistem de reglementare clar, ușor de monitorizat și eficient sub raportul rezultatelor practice.

Pădurea României: patrimoniu, mediu, resursă

Viziunea formulată propune ca pădurile României să fie gestionate prin instrumente de politică forestieră adecvate și adaptate scopului propus care să răspundă în mod specific și echitabil nevoilor societății de:

- *conservare a valorilor de patrimoniu natural;*
- *furnizare cu continuitate a serviciilor de mediu vitale;*
- *adaptare a practicilor de management la contextul schimbărilor climatice;*
- *asigurare a unui mediu economic stabil,*

și care să aducă **beneficii sporite societății, proprietarilor de pădure, comunităților locale și economiei naționale.**

Transpunerea practică a acestei viziuni presupune **implementarea integrată a unui set de principii** de management forestier.

1. Fundamentarea și evaluarea riguroasă a politicilor forestiere

Planificarea politicilor forestiere trebuie să reducă riscul formulării unor reglementări direcționate de crize și de intenții politice de moment.

- Direcțiile strategice de politică forestieră trebuie să se bazeze pe analiza unor **indicatori riguroși de monitorizare a situației pădurilor României** și a impactului de mediu și socio-economic al activităților de management forestier.
- **Transparentizarea** procesului de evaluare și a **rezultatelor monitorizării acestor indicatori** este esențială pentru a transmite către societate mesaje credibile și fundamentate metodologic privind starea pădurilor României. Identificarea celor mai eficiente instrumente politice de gestionare a pădurilor necesită argumente și date solide, ca răspuns la percepțiile bazate pe informații de slabă calitate.

2. Prevalența obligației de rezultat în aplicarea măsurilor de gestionare a pădurilor

Măsurile tehnice de gestionare a pădurilor trebuie să fie direcționate predominant către obținerea unor rezultate concrete și cât mai puțin către respectarea unor pași procedurali normativi care încurajează rutina și deprofesionalizarea.

- Autoritatea trebuie să reglementeze **obligații de rezultat exprimate prin indicatori relevanți și măsurabili** (ca de exemplu indicatori de structură optimă a arboretelor), prin care se realizează totodată evaluarea performanțelor managementului forestier.
- Responsabilitatea managementului forestier este aceea de a găsi **metodele și instrumentele cele mai potrivite cu situația concretă pentru a obține rezultatele impuse**, având ca suport recomandările tehnice prezentate în ghidurile de bună practică.

3. Menținerea integrității și stimularea creșterii suprafeței pădurilor

Statul garantează menținerea integrității suprafețelor de pădure și sprijină creșterea suprafeței acoperite cu păduri și arbori, cu prioritate în zonele deficitare.

- Statul creează **măsuri de sprijin financiar pentru integrarea în circuitul silvic a terenurilor cu potențial de utilizare forestieră** (acoperite cu vegetație forestieră sau improprii pentru agricultură), cu scopul de a reduce presiunea asupra pădurilor naturale, de a îmbunătăți condițiile de mediu și de a crește capacitatea de stocare a carbonului.
- Țelurile de gospodărire pentru suprafețele împădurite în afara fondului forestier sunt stabilite de proprietari, în limita respectării unor criterii tehnice de bază.

4. Reprezentativitate, conectivitate ecologică și funcționalitate în conservarea biodiversității

Conservarea biodiversității este abordată **prioritar** prin:

- rețeaua națională de **arii naturale protejate**;
- prin crearea unei rețele naționale de **ecosisteme forestiere reprezentative**;
- prin fundamentarea tehnică a unor **măsuri specifice de conservare a biodiversității la nivel de arboret**.

Consolidarea managementului eficient al rețelei de arii naturale protejate din România presupune atât **reevaluarea fundamentată științific a obiectivelor și măsurilor de conservare**, cât și **integrarea acestora cu instrumentele de planificare a măsurilor de management forestier**.

Este necesară fundamentarea și aplicarea de măsuri specifice pentru conservarea resurselor genetice forestiere, a elementelor de biodiversitate la nivel de arboret (menținerea „arborilor pentru biodiversitate”, a „lemnului mort”, a speciilor de interes comunitar, etc.) și de menținere și gestionare a habitatelor marginale.

5. Continuitatea serviciilor ecosistemice vitale și justa compensare a serviciilor specifice

Gestionarea pădurilor presupune implementarea unor măsuri tehnice care să asigure **furnizarea cu continuitate a serviciilor ecosistemice vitale**, în regim normativ, obligatoriu indiferent de forma de proprietate și de suprafața aflată în proprietate. În raport cu zonarea funcțională, sunt stabilite măsurile tehnice necesare pentru **oferirea unor servicii ecosistemice specifice**, adiționale.

- **Furnizarea serviciilor adiționale către societate este garantată în aceeași măsură ca respectarea drepturilor proprietarilor de a valorifica serviciile ecosistemice adiționale.**
- Acest lucru presupune implementarea unui mecanism de compensare pentru toate serviciile adiționale, sistem menit să responsabilizeze proprietarii și să maximizeze potențialul de furnizare a acestor servicii.

6. Adaptarea sistemului forestier la riscurile induse de schimbările climatice și la realizarea unei economii neutre din punct de vedere climatic

Adaptarea pădurilor la schimbări climatice se realizează prin măsuri active de gestionare, acolo unde pădurile nu sunt incluse în zone strict protejate. Acest lucru necesită o flexibilitate mai mare a deciziilor tehnice în raport de situațiile locale și de riscurile identificate. Rolul specific al sectorului forestier atât în captarea carbonului, cât și în stocarea acestuia în produse de lungă utilizare (case de lemn, mobilier etc) este promovat prin instrumente economice și informaționale.

- Autoritatea implementează un **instrument de monitorizare și un mecanism financiar, în vederea administrării cantităților de gaze de seră emise/sechestrare** potrivit angajamentelor europene și internaționale de reducere a emisiilor asociate cu exploatarea terenurilor, schimbarea destinației terenurilor și silvicultură.
- Statul acordă cu prioritate **sprijin financiar pentru măsuri silvice care nu aduc beneficii economice directe proprietarilor**, dar sunt vitale pentru creșterea stabilității arboretelor și a gradului de stocare a carbonului (de exemplu, refacerea și îngrijirea arboretelor degradate afectate de perturbări naturale sau antropice sau lucrări de îngrijire și conducere pre-comerciale).

7. Eficiența administrativă

Statul reduce la minimum costurile, precum și piedicile administrative și birocratice, pentru activitățile pe care vrea să le promoveze a fi efectuate de proprietari și administratori. **Sarcinile administrative** impuse de stat trebuie să fie fundamentate printr-o **evaluare a costurilor** ce derivă din acestea și o **evaluare a eficienței** implementării lor.

Eficientizarea actului de administrare presupune implementarea unor instrumente digitale de suport și de reducere a birocrăției. Dezvoltarea platformei digitale trebuie să se facă în direcția creării unui **Registru Unic de Evidență a Pădurilor**, interconectat între instituțiile de administrare, avizare și control. Platforma trebuie să **suplinească eficient avizările și raportările multiple** și să emită alerte cu rol de prevenție și informare.

Sistemul de evaluare, autorizare și punere în circulație a lemnului trebuie să asigure declararea transparentă și monitorizarea tuturor intrărilor de lemn în piață, inclusiv în scopul fiscalizării acestora. Indiferent de forma de valorificare (lemn pe picior sau lemn fasonat), este necesar ca:

- **evaluarea și declararea volumului care intră în piață**, precum și urmărirea legalității și trasabilității lemnului să se realizeze la, și de la, **momentul avizării transportului în punctul declarat de intrare în piață**, printr-o recepție comună asumată de administrator și agentul economic.
- **sistemul de control** al volumelor exploatare trebuie să se concentreze pe **prima plasare pe piață a produselor de lemn** și pe mecanisme de prevenție a recoltării și transportării ilegale a lemnului.

Este necesară, de asemenea, o strategie specifică, susținută de un cadru legal care să promoveze accesibilizarea pădurilor, prin investițiile publice și private în construirea de drumuri forestiere și prin **posibilitatea de concesionare a drumurilor existente de către proprietarii / administratorii deserviți** de aceste drumuri.

8. Asigurarea funcțiilor de recreere a pădurilor și a obiectivelor de dezvoltare a comunităților locale

Populația beneficiază liber de serviciile recreative și sanogene oferite de pădure, cu stabilirea unor **reguli de acces și vizitare a pădurilor** în spiritul respectului față de mediul natural și față de proprietarul terenului. Accesul la resursele forestiere care se valorifică în scop comercial se face doar cu acordul proprietarului pădurii.

Dezvoltarea socio-economică a comunităților locale este susținută prin implicarea lor adecvată în planuri strategice locale și prin stimularea valorificării și procesării superioare a lemnului și a produselor forestiere nelemnoase, în sensul creșterii valorii adăugate pe plan local.

O politică forestieră bazată pe principii de bună guvernare

Politica forestieră trebuie să urmărească ca statul să își exercite, în mod **transparent** și **eficient**, rolurile de reglementare, de monitorizare și control, de suport instituțional și de proprietar de pădure.

Coerența legislativă trebuie asigurată **printr-un nou cadru simplificat și eficient de reglementare** a gestionării pădurilor și de **asumare a răspunderii**.

- Este necesară **delimitarea clară a sarcinilor și responsabilităților** persoanelor și organizațiilor din sectorul forestier, pe baza unui set de criterii etice și tehnice de evaluare a firmelor cheie din domeniu și reprofesionalizarea actului de administrare a pădurilor.
- Monitorizarea și controlul managementului forestier utilizează o **abordare bazată pe riscuri și criterii obiective și transparente de control**, precum și o **raportare clară a eficienței corpului de control**.

Stabilirea și implementarea instrumentelor de politică forestieră trebuie să considere **respectarea drepturilor de proprietate**. Gestionarea proprietăților private, în special a celor de mici dimensiuni, necesită măsuri specifice care să susțină **viabilitatea economică a gestionării pădurilor**, în scopul co-interesării proprietarilor pentru păstrarea pădurilor în proprietate și pentru gestionarea lor responsabilă.

Suportul instituțional presupune asigurarea cu prioritate a accesului la **toate măsurile de sprijin financiar disponibile la nivel european** pentru sectorul forestier.

Statul, ca proprietar de păduri, aplică un **model de gestionare responsabilă și eficientă a pădurilor** avute în proprietate. Statul, ca proprietar de păduri, trebuie să își asume rolul de **mediator a competiției în piața lemnului**, prin menținerea valorii de vânzare a masei lemnoase la un preț sustenabil pentru populație și industrie.

Autoritatea publică asigură **implicarea tuturor factorilor interesați** în procesul decizional, de control pasiv și de monitorizare a performanței exercitării gestionării durabile a pădurilor, cu scopul a descuraja potențialele conflicte de interes și pentru a crește capacitatea instituțională, suplinind legislația orientată prioritar, pe instrumente de comandă și control.

O invitație la un dialog structurat și constructiv

Documentul de viziune propus se adresează tuturor celor implicați în activități de management forestier, fiind expresia unui consens larg al factorilor interesați, bazat pe obiectivitate și expertiză. Documentul se constituie într-o invitație la un dialog structurat, adresată atât factorilor politici cu rol decizional în formularea politicilor publice cât și organizațiilor reprezentative din sectorul forestier. Asumarea unui punct de vedere comun privind cadrul strategic de dezvoltare a politicii forestiere este o necesitate pentru sprijinirea autorității publice în a găsi și implementa soluții viabile la probleme concrete și pentru a limita perpetuarea, prin supra-reglementări, a eșecurilor decizionale anterioare.